

КАРАР

« 8 » декабрь 2020 ел

№ 984

**«2021 - 2025 елларга Арча муниципаль
районында дәүләт милли сәясәтен гамәлгә
ашыру» муниципаль программасын раслау
турында**

Россия Федерациясе Президентының 2012 елның 19 декабрдәге 1666 номерлы Указы белән расланган 2025 елга кадәр чорга Россия Федерациясе дәүләт милли сәясәте стратегиясен, «Татарстан Республикасында дәүләт милли сәясәте концепциясе турында» Татарстан Республикасы Президентының 2013 елның 26 июлдәге П695 номерлы Указы, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының «2014 - 2020 елларга Татарстан Республикасында дәүләт милли сәясәтен гамәлгә ашыру» дәүләт программасын раслау турында» 2013 елның 18 декабрдәге 1006 номерлы карары нигезендә Арча муниципаль районы башкарма комитеты

КАРАР

БИРӘ:

1. «2021 - 2025 елларга Арча муниципаль районында дәүләт милли сәясәтен гамәлгә ашыру» муниципаль программасын (алга таба - Программа) расларга.
2. Арча муниципаль районы башкарма комитетын Программаның координаторы - муниципаль заказчы итеп билгеләргә.
3. «Арча муниципаль районының финанс-бюджет палатасы» муниципаль казна учреждениесенә Программа чараларын финанслауны тәэмин итәргә.
4. «2017-2020 елларга Арча муниципаль районында дәүләт милли сәясәтен гамәлгә ашыру» муниципаль программасын раслау турында» Арча муниципаль районы башкарма комитетының 2017 елның 30 мартындагы 322 номерлы карарын үз көчен югалткан дип танырга.
5. Әлеге карарны Татарстан Республикасы хокукый мәгълүмат рәсми порталында бастырып чыгарырга (<http://pravo.tatarstan.ru/>) һәм Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы рәсми сайтында урнаштыру юлы белән халыкка житкерергә (<http://arsk.tatarstan.ru>).
6. Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуну башкарма комитет житәкчесе урынбасары А.Т.Мөхәммәтшинага йөкләргә.

Башкарма комитет житәкчесе

Р.Р. Мөхәрәмов

Арча муниципаль районы
башкарма комитетының
« 8 » декабрь 2020 ел, № 984
карары белән расланган

**«2021 - 2025 елларга Арча муниципаль районында дәүләт милли сәясәтен
гамәлгә ашыру» муниципаль программасы**

ПРОГРАММАНЫҢ ПАСПОРТЫ

Программаның исеме	«2021 - 2025 елларга Арча муниципаль районында дәүләт милли сәясәтен гамәлгә ашыру» муниципаль программасы
Программаны эшләү өчен нигезләр	Россия Федерациясе Президентының 2012 елның 19 декабрдәге 1666 номерлы Указы белән расланган 2025 елга кадәрге чорга Россия Федерациясе дәүләт милли сәясәте стратегиясе. «2014 - 2022 елларга Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм Татарстан Республикасының башка телләрен саклау, өйрәнү һәм үстерү» дәүләт программасы (2020 елның 27 апрелдәге «Татарстан Республикасында дәүләт милли сәясәте концепциясе турында» Татарстан Республикасы Президентының 2013 елның 26 июлдәге ПУ-695 номерлы Указы. «2014 - 2023 елларга Татарстан Республикасында дәүләт милли сәясәтен гамәлгә ашыру» дәүләт программасын раслау турында» 2013 елның 18 декабрдәге 1006 номерлы Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карары (2020 елның 16 июлдәге үзгәрешләр белән).
Программаны төп эшләүче	Арча муниципаль районы Башкарма комитетының «Мәдәният идарәсе» МУ
Программаның төп чараларын үтәүчеләр (киләшү буенча)	Арча муниципаль районы башкарма комитеты «Мәдәният идарәсе» МУ, «Мәгариф идарәсе» МУ, мәдәният учреждениеләре, мәгариф оешмалары, өстәмә белем бирү учреждениеләре, авыл жирлекләре, миграция мәсьәләләре буенча Россия Эчке эшләр министрлыгының Арча районы буенча бүлекчәсе, яшьләр эшләре, спорт һәм туризм бүлеге (алга таба - ОДМСиТ), «Арча хәбәрләре» газетасы редакциясе, «Арча хәбәрләре» телерадиокомпаниясе (алга таба «Арча» телерадиокомпаниясе).
Программаның максатлары	Арча муниципаль районында дәүләт милли сәясәтен гамәлгә ашыру, Арча муниципаль районы территориясендә яшәүче халыклар вәкилләренә цивилизацияле үсеш, милләтара һәм

	<p>конфессияара татулыкны саклау, гомумроссия гражданлык тиндэшлеген (Россия милләтен) ныгыту, мигрантларны уңышлы социаль һәм мәдәни жайлаштыру һәм интеграцияләү</p>
<p>Программаның бурычлары</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Арча муниципаль районы территориясендә яшәүче халыклар вәкилләренә милли-мәдәни үсешенә ярдәм итү һәм гомумроссия гражданлык тиндэшлеген ныгыту; 2. Арча муниципаль районы территориясендә дәүләт милли сәясәте өлкәсендә дәүләт һәм муниципаль органнарның гражданлык жәмгыяте институтлары белән үзара эшчәнлеген камилләштерү; 3. Милләтара һәм конфессияара тынычлык һәм татулыкка, мигрантларның социаль- мәдәни жайлашуына һәм кушылуына шартлар тудыру һәм ярдәм итү; 4. Республика һәм районнан читтә яшәгән татар халкының милли тиндэшлеген саклап калу һәм үстерү өчен шартлар тудыруда ярдәм күрсәтү; 5. Арча муниципаль районында татар, рус һәм башка телләренә саклау, өйрәнү һәм үстерү өчен шартлар тудыру; 6. Арча муниципаль районында дәүләт милли сәясәтен гамәлгә ашыруны фәнни һәм мәгълүмати тәэмин итү; 7. Программа куйган бурычларны үтәү кысаларында республика, бөтенроссия, халыкара конкурсларда һәм фестивальләрдә катнашу.
<p>Программаны тормышка ашыру сроклары</p>	<p>2021 - 2025 еллар</p>
<p>Программаны финанслау күләме һәм чыганаclarы</p>	<p>Программа Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы бюджетының агымдагы акчалары исәбеннән финанслана</p> <p>2021 ел - 240 мең сум 2022 ел - 240 мең сум 2023 ел - 240 мең сум 2024 ел - 240 мең сум 2025 ел - 240 мең сум</p> <p>Искәрмә: финанслау күләмнәре фараз характерында һәм, район бюджеты мөмкинлекләрен исәпкә алып, ел саен төзәтмәләр кертелергә тиеш.</p>
<p>Программаны гамәлгә ашыруның көтелгән ахыргы нәтижәләре һәм аның бюджет нәтижәлегенә күрсәткечләре</p>	<p>Программа индикаторлары:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Районда этникара мөнәсәбәтләренә торышын уңай бәяләүче Арча муниципаль районы халкының өлеше арту (репрезентатив сораштыру нәтижәләре буенча билгеләнә): <p>2021 елда - 75 процент; 2022 елда - 75,5 процент; 2023 елда - 76 процент;</p>

(Программаның нәтижеләрен бәяләү индикаторлары)	<p>2024 елда - 76,5 процент; 2025 елда - 77 процент.</p> <p>2. Районда конфессияара мөнәсәбәтләрнең торышын уңай бәяләүче Арча муниципаль районы халкының өлеше арту (репрезентатив сораштыру нәтижеләре буенча билгеләнә): 2021 елда - 72 процент; 2022 елда - 73 процент; 2023 елда - 74 процент; 2024 елда - 75 процент; 2025 елда - 76 процент.</p> <p>3. Арча муниципаль районы халкының үз этномәдәни ихтыяжларын гамәлгә ашыру белән канәгать булган өлеше арту (репрезентатив сораштыру нәтижеләре буенча билгеләнә): 2021 елда - 72 процент; 2022 елда - 73 процент; 2023 елда - 74 процент; 2024 елда - 75 процент; 2025 елда - 76 процент.</p>
---	---

I. Программаны тормышка ашыру өлкәсенә гомуми характеристика, шул исәптән программа хәл итүгә юнәлтелгән проблемалар

«2021 - 2025 елларга Арча муниципаль районында дәүләт милли сәясәтне гамәлгә ашыру» муниципаль программасы Татарстан Республикасы Президентының «Татарстан Республикасында дәүләт милли сәясәтне концепциясе турында» 2013 елның 26 июлендәге ПУ-695 номерлы Указы һәм Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2013 елның 18 декабрдәге 1006 номерлы карары белән расланган (2020 елның 16 июленә үзгәрешләр белән) «2014 - 2023 елларга Татарстан Республикасында дәүләт милли сәясәтне гамәлгә ашыру» дәүләт программасы нигезендә эшләнә.

Программа дәүләт хакимиятенең территориаль органнары, Арча муниципаль районының жирле үзидарә органнары, Арча муниципаль районы Башкарма комитеты, мәдәният учреждениеләре, мәгариф учреждениеләре һәм жәмәгать оешмалары тәкъдимнәрен исәпкә алып эшләнә.

Татарстан Республикасы дәүләт милли сәясәтне концепциясе нигезендә дәүләт милли сәясәтне объекты булып Татарстан Республикасында яшәүче халыклар вәкилләренең милләтара мөнәсәбәтләре һәм этномәдәни үсеше тора.

Татарстан Республикасының дәүләт милли сәясәтне концепциясе принципларына таянып, Программа районда яшәүче халыклар вәкилләренең этномәдәни ихтыяжларын канәгатьләндерү өчен оптималь шартлар тудыруда Татарстан Республикасы Арча муниципаль районында дәүләт милли сәясәтнең максатларын, принципларын, төп юнәлешләрен, бурычларын һәм механизмнарын билгели. Татарстан Республикасы Арча муниципаль районында яшәүче халыклар вәкилләренең тарихи традицияләрен, табигый-климатик һәм табигый-икътисадый шартларны, аларның тормыш-көнкүрешенә социаль-мәдәни үзенчәлекләрен,

геосәяси һәм милли даирәне, күршеләр белән үзара мөнәсәбәтләр тәжрибәсен аңлауга таяна.

Тарихи яктан шулай килеп чыккан, уңай милләтара һәм конфессияара багланышларны тәмин итүдә әйдәп баручы рольне, традиция буларак, Татарстан Республикасының Арча муниципаль районында яшәүче, башка халыклар белән чагыштырганда күпчелекне тәшкил иткән татар һәм рус халыклары вәкилләре уйный.

Арча муниципаль районында 2020 елның I кварталында халык саны 51291 кеше, шуларның 47598е (92,8%) татарлар, 3026ы (5,9%) руслар. Идел буе халыклары вәкилләренән район территориясендә чуашлар, удмуртлар, мордвалар, марилар яши, алар барысы 667 (1,3%) кеше.

Арча муниципаль районында, бөтен республикадагы кебек үк, халыкның милли составы динамик рәвештә үзгәрә - шәһәр һәм авыл жирлекләрендә элеккеге союздаш республикалардан чыккан кешеләрнең яңа этник төркемнәре барлыкка килә (әзербайжан, әрмән, үзбәк, тажик, казах, кыргыз, грузин, молдаван, төрекмән).

2020 елның III кварталында Арча районында 961 вакытлыча яшәүче граждән һәм гражданлыгы булмаган зат миграция исәбенә куелган, шуларның 148е беренче тапкыр. Әлеге күрсәткечнең кимүе эпидемиологик везгыять сәбәпле чикләреннән ябылуы белән бәйле, башка илләрдән килгән чит ил граждәннарының агымы кимеде. Арча районында яшәү төре буенча 220 чит ил граждәнны һәм гражданлыгы булмаган зат яши. Вакытлыча яшәүгә рөхсәт буенча 64 чит ил граждәнны һәм гражданлыгы булмаган зат бар. Агымдагы елда 36 кеше РФ граждәнлыгы алган. Узган еллардагы кебек үк, чит ил граждәннары этник диаспораларга берләшмәгән, аерым яшиләр; мәдени үзәкләр, ижтимагый яки дини берләшмәләр төзелмәгән.

Прокуратура, ОВД һәм ОМС мәгълүматы буенча, районда чит ил граждәннары булуга бәйле оператив хәл тотрыклы һәм криминоген хәлгә йогынты ясамый. Хисап чорында чит ил граждәннары Арча районында жинаятьләр кылмаган. Шуңа да карамастан, законсыз миграциягә һәм чит ил граждәннарының законсыз эшчәнлегенә каршы тору максатында контроль-күзәтчелек чаралары уздырыла. 2020 елның 9 аенда 66 тикшерү чарасы үткәрелгән. Миграция өлкәсендәге законнарны бозган өчен 38 административ беркетмә төзелгән (РФ КоАП 18.8 - 18.20 ст.), бу 2019 елга караганда 20 беркетмәгә кимрәк. Сәбәбе - башка илләрдән килгән чит ил граждәннарының саны кимү. Шулай ук Россия Федерациясе Президентының кайбер документларның гамәлдә булу вакытын озайту турындагы Указы һәм чит ил граждәннарына карата административ йогынты чараларын күрмәү турындагы тәкъдимнәре дә сәбәп булып тора.

Арча муниципаль районында конфессияләр киселешендә дини оешмаларның гомуми саны (өлеше %): ислам - 87 (98%), православие - 2 (2%), башка конфессияләр юк. Район имамнарының жыелышлары Арча шәһәреннән үзәк мәчетендә район хакимияте, прокуратура хезмәткәрләре һәм Россия Эчке эшләр Министрлыгының Арча районы буенча бүлеге катнашында уза. Жыелышларда райондагы этноконфессиональ везгыятькә жентекле анализ ясала, мәчетләреннән проблемалы мәсьәләләре карала. Арча муниципаль районында дини һәм милләтара везгыять тотрыклы, бәхәсле мәсьәләләр һәм проблемалар килеп чыкмады.

Милләтара һәм конфессияара мөнәсәбәтләр буенча мәсьәләләр районның Ижтимагый Советы, Арча район Советының даими комиссияләре, прокуратура органнары, хокук саклау органнары, Россия Эчке эшләр министрлыгының Арча

районы буенча миграция мәсьәләләре бүлеге, ГХАТ бүлеге, массакүләм мәгълүмат чаралары, дини оешмалар катнашында план тәртибендә карала. Районның авыл жирлекләре жирле үзидарә органнары тарафыннан авыл жирлекләре территориясенә килгән чит ил гражданнын контрольдә тоту, теркәлү адреслары буенча, фактик яшәүләре буенча участок полициясе белән уртақ эш алып барыла, буш һәм хужасыз йортлар, биналар, шулай ук социаль-мәдәни өлкә объектлары тикшерелә; килгән һәм киткән чит ил гражданнын буенча Россия Федераль миграция хезмәте идарәсе белән даими рәвештә чагыштыру уздырыла.

2020 елда террорчылыкка һәм экстремистлыкка каршы оператив хәлгә анализ ясау Арча муниципаль районының жирле үзидарә органнары һәм хокук саклау органнары тарафыннан кабул ителгән профилактик, оператив һәм оештыру чараларының оператив шартларны тотрыкландыру тенденциясен саклап калырга һәм район территориясендә террорчылык һәм экстремистлык характерындагы жинаятьләргә булдырмаска мөмкинлек бирде. Район территориясендә ижтимагый-сәяси, социаль-иқтисадый һәм криминоген хәлне тотрыклы дип бәяләргә була. Массакүләм протест чыгышлары булмады, бәхәслә хәлләр һәм проблемалар тумады.

Арча район Мәдәният йорты базасында “Татарстан Республикасының рус милли-мәдәни берләшмәсе” төбәк ижтимагый оешмасының Арча бүлекчәсе эшли. Дәүләт милли сәясәтен гәмәлгә ашыруда мәдәният учреждениеләре каршында эшләүче ижат коллективлары актив катнаша: «Чордашлар» халык фольклор ансамбле, «Лейся, песня» рус вокаль-фольклор коллективы, «Русская песня» рус вокаль-фольклор коллективы, «Шишор» мари фольклор ансамбле, «Яшь йөрәкләр» татар вокаль ансамбле, керәшен фольклор коллективы һәм башкалар. Коллектив ижат беренче чиратта туган телне пропагандалауга, милли гореф-гадәтләргә яңартуға, район территориясендә яшәүче халыкларның милли-мәдәни үсешенә ярдәм итүгә юнәлтелгән.

Татарстан Республикасы Президентының «Татарстан Республикасында дәүләт милли сәясәте концепциясе турында» 2013 елның 26 июлендәге ПУ-695 номерлы Указы белән әлегә өлкәдә хәзерге этапта өстенлекле мәсьәләләр билгеләнде.

Әлегә Программа Татарстан Республикасы Арча муниципаль районында миллиләтара һәм конфессияара мөнәсәбәтләргә уңай сыйфатларын саклап калуға юнәлдерелде.

Программа планына үзара ихтирам һәм татулык традицияләре нигезендә гражданнын этномәдәни ихтыяжларын канәгатьләндерүгә ярдәм итә торган оештыру, мәдәни-массакүләм һәм мәгариф чаралары кертелде.

II. Төп максатлар, бурычлар, программаны гәмәлгә ашыру этаплары һәм сроклары

Программаның максаты һәм бурычлары Россия Федерациясе Президентының 2012 елның 19 декабрдәге 1666 номерлы Указы белән расланган 2025 елга кадәр Россия Федерациясе дәүләт милли сәясәте стратегиясе, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2013 елның 18 декабрдәге 1006 номерлы карары (2020 елның 16 июленә үзгәрешләр белән), Татарстан Республикасында дәүләт милли сәясәте өлкәсенә кагылышлы федераль һәм төбәк законнары һәм норматив хокукий актлар белән расланган «2014 - 2023 елларга Татарстан Республикасында

дәүләт милли сәясәтен гамәлгә ашыру» дәүләт программасы белән билгеләнгән өстенлекле юнәлешләргә бәйле.

Программаның максаты:

Арча муниципаль районында дәүләт милли сәясәтен гамәлгә ашыру, Арча муниципаль районы территориясендә яшәүче халыклар вәкилләренә цивилизациягә үсеш, милләтара һәм конфессиягә тынычлыкны һәм татулыкны саклау, гомумроссия гражданлык тиндәшлеген (Россия милләтен) ныгыту, мигрантларның уңышлы социаль һәм мәдәни жайлашуы һәм кушылуы.

Программаның бурычлары:

1. Арча муниципаль районы территориясендә яшәүче халыклар вәкилләренә милли-мәдәни үсешкә ярдәм итү һәм гомумроссия гражданлык тиндәшлеген ныгыту;

2. Дәүләт һәм муниципаль органнарның Татарстан Республикасында дәүләт милли сәясәткә өлкәсендә гражданлык жәмгыятьте институтлары һәм Арча муниципаль районы территориясендә үзара хезмәттәшлеген камилләштерү;

3. Милләтара һәм конфессиягә тынычлык һәм татулыкка, мигрантларның социаль -мәдәни жайлашуына һәм кушылуына шартлар тудыру һәм ярдәм итү;

4. Республика һәм районнан читтә яшәгән татар халкының милли тиндәшлеген саклап калу һәм үстерү өчен шартлар тудыруда ярдәм күрсәтү;

5. Арча муниципаль районында татар, рус һәм башка телләргә саклау, өйрәнү һәм үстерү өчен шартлар тудыру;

6. Арча муниципаль районында дәүләт милли сәясәтен гамәлгә ашыруны фәнни һәм мәгълүмати тәэмин итү.

Программаны гамәлгә ашыру срогы: 2021 - 2025 еллар. Гамәлгә ашыру этапларга бүленми. Программаның максатлары, бурычлары, чаралары киселешендә нәтижеләргә бәяләү индикаторлары турындагы мәгълүматлар аңа кушымтада китерелә.

III. Программаны ресурслар белән тәэмин итүне нигезләү

Программаны финанслау Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы бюджеты исәбеннән гамәлгә ашырыла.

IV. Программаны гамәлгә ашыру механизмы

Программа чараларын гамәлгә ашыру барышында заказчы-координатор булган Арча муниципаль районы башкарма комитеты төп башкаручыларның үзара хезмәттәшлеген, чараларны гамәлгә ашыруның барышын һәм чараларны нәтижелә куллануны тикшереп торыны тәэмин итә. Программаның чаралары Программаның муниципаль заказчысы тарафыннан барлык программа чараларын башкаручылар белән башкарыла торган муниципаль контрактлар нигезендә гамәлгә ашырыла.

Программаны гамәлгә ашыруда катнашучы муниципаль учреждениеләр һәм оешмалар Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы башкарма комитетына квартал саен аның үтәлеше турында хисап кварталыннан соң килгән айның 10 числосына кадәр мәгълүмат бирәләр.

V. Программаның социаль-икътисадый нәтижәлелеге тасвирламасы

Этнокультура өлкәсендә төп нәтижәләр, кагыйдә буларак, сонрак күренә, аерым алганда, төрле халыклар вәкилләренең мәданияткә, телгә һәм гореф-гадәтләргә хөрмәте артуда, кыйммәтләренең һәм кешеләренең үз-үзләрен тотуларында уңай үзгәрешләрдә, ТР Арча муниципаль районының тотрыклы үсешенә мөһим факторы буларак бердәм этномәдәни киңлекне үстерүдә чагыла.

Программаны гамәлгә ашырудан социаль-икътисадый файда социаль тотрыклылыктан, милләтара һәм конфессияара тынычлык һәм татулыктан, этномәдәни үзенчәлекләренә саклаудан һәм Арча районында яшәүче халыклар вәкилләренең социаль-мәдәни ихтыяжларын канәгатьләндерүдән гыйбарәт һәм түбәндәгечә чагыла:

этномәдәни һәм социаль халәтне яхшыртуда;

региональ һәм гомумроссия гражданлык тиндәшлеген ныгытуда;

этномәдәни потенциалны файдалануның нәтижәлелеге артуда;

милләтара каршылыктарны булдырмый калуда.

Программаны гамәлгә ашыру Татарстан Республикасы Арча муниципаль районында яшәүче халыклар вәкилләренең уңай милләтара (этникара) һәм конфессияара хезмәттәшлеген, этник һәм конфессиональ каршылыктарны профилактикалау һәм булдырмау, мигрантларны жайлаштыру өчен шартлар тудыруны тәмин итәчәк.

**«2021 - 2025 елларга Арча муниципаль районында дәүләт милли сәясәтгә гамәлгә ашыру» муниципаль программасы
чаралары планы**

Чараларның аталышы	Башкаруучылар	Башкаруу срогы	Финанслау чыганагы, мең сум.				
			2021 ел	2022 ел	2023 ел	2024 ел	2025 ел
1. Арча муниципаль районы территориясендә яшәүче халыкларның милли-мәдәни үсешенә ярдәм итү һәм гомумроссия гражданлык тиндәшлеген ныгыту							
1.1. Традициягә әйләнгән халык бәйрәмләрне һәм йолалар үткөрү: «Нәүрүз», «Сабантуй», «Май чабу», «Раштуа», «Каз өмәсе», «Аулак өйдә», «Карга боткасы», «Сөмбелә», «Авыл көннәре», урамнар бәйрәмләрне һәм башкалар.	«Мәдәният идарәсе» МУ, «Арча район мәдәният йорты» МБУ, «Арча УКС» МБУ, ОДМСиТ, районның авыл жирлекләре	2021 - 2025 еллар	район бюджет ы 12,0	район бюджеты 12,0	район бюджеты 12,0	район бюджеты 12,0	район бюджеты 12,0
1.2. Календарь бәйрәмләрне (Ватанны саклаучылар көне, Халыкара хатын-кызлар көне, Жиңгу көне, Балаларны яклау көне, Россия көне, Өлкәннәр ункөнлеге, Инвалидлар ункөнлеге, Ваган Геройлары көне, Халыклар бердәмлеге көне һ.б.) багышланган чаралар үткөрү.	«Мәдәният идарәсе» МУ, «Арча район мәдәният йорты» МБУ, «Арча УКС» МБУ, авыл жирлекләре, «Арча» СКК, «Арча хәбәрләре» газетасы редакциясе	2021 - 2025 еллар	район бюджет ы 65,0	район бюджеты 65,0	район бюджеты 65,0	район бюджеты 65,0	район бюджеты 65,0
1.3. Арча муниципаль районы территориясендә гражданлык бердәмлеген ныгыту темаларын чагылдыра торган тагар һәм рус телләрендә агитбригадалар, театрльләштерелгән тамашалар, тематик программалар һәм күчел ачу программалары, милли көрәш турнирлары.	«Мәдәният идарәсе» МУ, «Арча район мәдәният йорты» МБУ, «Арча УКС» МБУ, ОДМСиТ, районның авыл жирлекләре	2021 - 2025 еллар	район бюджет ы 3,0	район бюджеты 3,0	район бюджеты 3,0	район бюджеты 3,0	район бюджеты 3,0
1.4. Район смотрларын, конкурсларын, фестивальләрне оештыру: - туган телләр фестивале; - милли мәдәният фестивале; - театр коллективлары фестивале; - фольклор коллективлары фестивале;	«Мәдәният идарәсе» МУ, «Мәгариф идарәсе» МУ, ОДМСиТ, «Арча район мәдәният йорты» МБУ, «Арча УКС» МБУ, «Арча балалар сәнгать мәктәбе», районның	2021 - 2025 еллар	район бюджет ы 6,0	район бюджеты 6,0	район бюджеты 6,0	район бюджеты 6,0	район бюджеты 6,0

<p>- эшче яшьләрнең ижад фестивале; - район балалар фестивале; - балалар ижады фестивальләре һәм конкурслары; - «Арча йолдызлары» эстрада сәнгате фестивале; - «Минем ваганым- Россия, минем йортым- Татарстан» рәсем конкурсы; - район балалар сүз сәнгате конкурсы «Моңлы сазым»; - районның предпрятияиеләр, оешмалар, учреждениеләр һәм авыл жирлекләре көннәре кысасында КВН уеннары, урам бөйрәмнәре, спартакиадалар; - милләтләр кроссы, спартакиадалар, жөяүле походлар һ.б.</p>	<p>авыл жирлекләре, «Арча» СКК, «Арча хәбәрләре» газетасы редакциясе</p>					
<p>1.5. Яшүсмерләр өчен «Безнең гомуми йорт - Татарстан» хокук мөктәбе укуллары циклы: - милләтара мөнәсәбәтләр өлкәсендә экстремистлыкны һәм хокук бозуларны профилактикалау лекцияләре; тематик программалар; - һаспорт ташыру буенча тантаналы чаралар.</p>	<p>«Мәдәният идарәсе» МУ "Мәгариф идарәсе" МУ, башкарма комитетның ГХАТ бүлеге, "Арча" СКК, "Арча хәбәрләре" газетасы редакциясе</p>	<p>2021-2025 еллар</p>	<p>район бюджеты 3,0</p>	<p>район бюджеты 3,0</p>	<p>район бюджеты 3,0</p>	<p>район бюджеты 3,0</p>
<p>1.6. Районның мәдәният учреждениеләрендә һәм мәгариф оешмаларында Халыкара түземлек көненә багышланган чаралар циклы</p>	<p>«Мәдәният идарәсе» МУ "Мәгариф идарәсе" МУ</p>	<p>2021 - 2025 еллар</p>	<p>район бюджеты 2,0</p>	<p>район бюджеты 2,0</p>	<p>район бюджеты 2,0</p>	<p>район бюджеты 2,0</p>
<p>1.7. Хокук саклау органнары белгечләрен һәм хезмәткәрләрен жәлеп итеп, "Экстремистлыкка - юк!" дигән тематик очрашулар һәм лекцияләр</p>	<p>«Арча район мәдәният йорты» МБУ, «Арча УКС» МБУ, мәгариф учреждениеләре, районның авыл жирлекләре</p>	<p>2021 - 2025 еллар</p>	<p>район бюджеты 1,0</p>	<p>район бюджеты 1,0</p>	<p>район бюджеты 1,0</p>	<p>район бюджеты 1,0</p>
<p>1.8. Республика конкурсларының, фестивальләренең һәм форумнарының зона турларын уздыруны оештыру; - «Безнең йорт - Татарстан» этномәдәни фестивале;</p>	<p>«Мәдәният идарәсе» МУ «Мәгариф идарәсе» МУ, ОДМСиТ, «Арча район мәдәният йорты» МБУ, «Арча</p>	<p>2021 - 2025 еллар</p>	<p>район бюджеты 55,0</p>	<p>район бюджеты 55,0</p>	<p>район бюджеты 55,0</p>	<p>район бюджеты 55,0</p>

<p>- «Күптавышы Татарстан» музыка коралларында уен конкурсы; - «Балкыш» ветераннары арасында үзешчән ижад фестивале; - «Созвездие Йолдызлык» эстрада сәнгате телевизион яшьләр фестивале; - «Арча ягы- данлы Тукай ягы» балалар ижагы конкурсы; - «Тагар кызы» матурлык, талант һәм милли традицияләр республика конкурсы һ.б.</p>	<p>сәнгать мектәбе» «Арча» СКК, «Арча хәбәрләре» газетасы редакциясе</p>				
<p>1.9. Татарстан Республикасы көненә багышланган чаралар оештыру һәм уздыру</p>	<p>«Мәдәният идарәсе» МУ «Мәгариф идарәсе» МУ, ОДМСиТ, авыл жирлекләре, «Арча» СКК, «Арча хәбәрләре» газетасы</p>	<p>2021 - 2025 еллар</p>	<p>район бюджет 30,0</p>	<p>район бюджет 30,0</p>	<p>район бюджет 30,0</p>
<p>1.10. Никахлашу тантаналары үткәру</p>	<p>Башкарма комитетның ГХАТ бүлгеге</p>	<p>2021 - 2025 еллар</p>	<p>-</p>	<p>-</p>	<p>-</p>
<p>1.11. Халыкара туган телләр көнен, Рус теле көнен бәйрәм итүгә багышланган чаралар циклын оештыру һәм үткәру</p>	<p>«Мәгариф идарәсе» МУ, «Мәдәният идарәсе» МУ «Арча УКС» МБУ</p>	<p>2021 - 2025 еллар</p>	<p>район бюджет 3,0</p>	<p>район бюджет 3,0</p>	<p>район бюджет 3,0</p>
<p>2. Дәүләт һәм муниципаль органнарның Татарстан Республикасында дәүләт милли сәясәте өлкәсендә гражданлык жәмгыяте институтлары һәм Арча муниципаль районы территориясендә үзара эшчәнлекне камилләштерү</p>					
<p>2.1. Милли-мәдәни автономияләр житәкчеләренән республика кинәшмәсендә Татарстан Республикасында яшәүче халыклар вәкилләренән дәүләт милли сәясәте концепциясен гамәлгә ашыру мәсьәләсе буенча кагнашуы</p>	<p>Арча муниципаль районы Башкарма комитеты</p>	<p>2021 - 2025 еллар</p>	<p>Татарстан Республикасы бюджет ы</p>	<p>Татарстан Республикасы бюджет ы</p>	<p>Татарстан Республикасы бюджет ы</p>
<p>2.2. Татарстан Республикасында дәүләт милли сәясәтен гамәлгә ашыру мәсьәләсе буенча авыл</p>	<p>Арча район Советы, башкарма комитет, авыл жирлекләре,</p>	<p>2021 - 2025</p>	<p>район бюджет</p>	<p>район бюджет</p>	<p>район бюджет</p>

жирлекләре башлыклары, башкарма комитет, социаль яклау, хөкүм саклау органнары, мәдәният учреждениеләре җитәкчеләре белән район семинар-киңәшмәләре үткәрү	“Арча хәбәрләре” район газетасы редакциясе	еллар	ы 2,0	2,0	2,0	2,0
2.3. Дини оешмалар, иҗтимагый һәм милли берләшмәләр эшчәнлеген гәмәлгә ашыручы муниципаль хезмәткәрләрнең квалификациясен күтәрү	Арча муниципаль районы Башкарма комитеты	2021 - 2025 еллар	район бюджет ы 1,0	район бюджет ы 1,0	район бюджет ы 1,0	район бюджет ы 1,0
2.4. Милләтара һәм конфессияара мөнәсәбәтләр өлкәсендәге эшчәнлекне гәмәлгә ашыра торган Татарстан Республикасында социаль юнәлешле коммерциягә карамаган оешмаларга ярдәм оештыру	Арча муниципаль районы Башкарма комитеты	2021 - 2025 еллар	район бюджет ы 1,0	район бюджет ы 1,0	район бюджет ы 1,0	район бюджет ы 1,0
2.5. Районда милләтара һәм конфессияара мөнәсәбәтләр торышына мониторинг үткәрү	Арча район Советы, районның башкарма комитеты, авыл жирлекләре	2021 - 2025 еллар	-	-	-	-
2.6. Эшкә килгән мигрантлар өчен Россия, Татарстан тарихын һәм РФ, ТР законнарының нигезләрен ача торган китап күргәзмәләре оештыру	«Арча ҮКС» МБУ	2021 - 2025 еллар	район бюджет ы 1,0	район бюджет ы 1,0	район бюджет ы 1,0	район бюджет ы 1,0
3. Милләтара һәм конфессияара тынычлык һәм татулыкка, мигрантларның социаль мөдәни жайлашуына һәм кушылуына шартлар тудыру һәм ярдәм итү						
3.1. Миграция процессларын өйрәнү, күчәләр килгә мәнәбүр булган качакларның проблемаларын хәл итү	Россия Эчке эшләр министрлыгының Арча районы буенча миграция мәсьәләләре бүлгә	2021 - 2025 еллар.	Татарстан Республикасы бюджет ы	Татарстан Республикасы бюджет ы	Татарстан Республикасы бюджет ы	Татарстан Республикасы бюджет ы
4. Республика һәм районнан читтә яшәгән татар халкының милли тиндәшлеген саклап калу һәм үстерү өчен шартлар тудыруда ярдәм күрсәтү						

<p>4.1. Бөтендөнъ татар конгрессы башкарма комитеты ярдәмендә татарларның милли-мәдени автономияләре белән хезмәттәшлек итү юлы белән РФ төбәкләре белән элемтәләрне киңәйтү: - Россия Федерациясенен төрле төбәкләрендә татарлар яшәгән урыннарда Сабантуй милли бәйрәмнәрендә кагнашу; - хезмәттәшлекне алга таба үстерүгә, мәдени багланьшылар урнаштыруга юнәлдерелгән республика чараларында кагнашу; - Бөтендөнъ татар яшьләре форумы делегатлары өчен бәйрәм чарасы оештыру.</p>	<p>Арча район Советы, башкарма комитет, «Мәдәният идарәсе» МУ</p>	<p>2021 - 2025 еллар</p>	<p>Татарстан Республикасы</p>	<p>Татарстан Республикасы</p>	<p>Татарстан Республикасы</p>	
<p>4.2. “Арча якташлары” дигән традициягә әйләнгән якташлар очрашуы уздыру</p>	<p>«Мәдәният идарәсе» МУ</p>	<p>2021 - 2025 еллар</p>	<p>район бюджеты 15,0</p>	<p>район бюджеты 15,0</p>	<p>район бюджеты 15,0</p>	
<p>5. Татарстан Республикасы Арча муниципаль районында татар, рус һәм башка телләргә саклау, өйрәнү һәм үстерү өчен шартлар гудыру</p>						
<p>5.1. Туган тел көнен (26 апрель) һәм Рус теле көнен (6 июнь) бәйрәм итүгә багышланган чаралар циклын оештыру һәм үткәру</p>	<p>«Мәдәният идарәсе» МУ «Мәгариф идарәсе» МУ, «Арча УКС» МБУ</p>	<p>2021 - 2025 еллар</p>	<p>район бюджеты 5,0</p>	<p>район бюджеты 5,0</p>	<p>район бюджеты 5,0</p>	
<p>5.2. Шигърь бәйрәме. Бөек татар халык шагъйре Г.Тукайның туган көненә багышланган чаралар циклын оештыру һәм үткәру</p>	<p>«Мәдәният идарәсе» МУ "Мәгариф идарәсе" МУ, ОДМСиГ, "Арча" СКК, "Арча хәбәрләре" газетасы редакциясе</p>	<p>2021 - 2025 еллар</p>	<p>район бюджеты 10,0</p>	<p>район бюджеты 10,0</p>	<p>район бюджеты 10,0</p>	
<p>5.4. Бөек татар халык шагъйре Г.Тукайга багышланган Республика Тукай укулары оештыру һәм уздыру</p>	<p>"Мәгариф идарәсе" МУ</p>	<p>2021 - 2025 еллар</p>	<p>район бюджеты 5,0</p>	<p>район бюджеты 5,0</p>	<p>район бюджеты 5,0</p>	
<p>6. Татарстан Республикасы Арча муниципаль районында дөүләт милли сәясәтен гамәлгә ашыруны фәнни һәм мәгълумати тәэмин итү</p>						

6.1. «Арча ҮКС» МБУ фондларын һәм аның Россия халыклары эсэрләрә филиалларын тагар, рус, мари һәм башка телләрдә туплау	«Арча ҮКС» МБУ	2021 - 2025 еллар	Федераль бюджет	Федераль бюджет	Федераль бюджет	Федераль бюджет
7. Программа куйган бурычларны үтәү кысаларында республика, бөтенроссия, халыкара конкурсларда һәм фестивальләрдә катнашу						
7.2. «Уйнагыз, гармуннар!» халык ижагы Республика бэйрәмендә катнашу	«Мәденият идарәсе» МУ «Арча район мәденият йорты» МБУ	2017 - 2020 еллар	район бюджет 3,0	район бюджет 3,0	район бюджет 3,0	район бюджет 3,0
7.3. «Каравон» Бөтенроссия рус фольклоры фестивалекдә катнашу	«Мәденият идарәсе» МУ «Арча район мәденият йорты» МБУ	2017 - 2020 еллар	район бюджет 3,0	район бюджет 3,0	район бюджет 3,0	район бюджет 3,0
7.4. «Семьк» Республика мари бэйрәмендә катнашу	«Мәденият идарәсе» МУ «Арча район мәденият йорты» МБУ	2017 - 2020 еллар	район бюджет 3,0	район бюджет 3,0	район бюджет 3,0	район бюджет 3,0
7.5. «Дулкыннар» республика балалар ижаг конкурсында катнашу	«Мәденият идарәсе» МУ «Мәгариф идарәсе» МУ "Арча балалар сәнгать мәктәбе"	2017 - 2020 еллар	район бюджет 2,0	район бюджет 2,0	район бюджет 2,0	район бюджет 2,0
7.7. «Тере чипмә» Халыкара халык сәнгате конкурсында катнашу	«Мәденият идарәсе» МУ «Мәгариф идарәсе» МУ "Арча балалар сәнгать мәктәбе"	2017 - 2020 еллар	район бюджет 2,0	район бюджет 2,0	район бюджет 2,0	район бюджет 2,0
7.8. «Чулпан» төбәкара балалар үзешчән ижаг фестиваль-конкурсында катнашу	«Мәденият идарәсе» МУ «Мәгариф идарәсе» МУ "Арча балалар сәнгать мәктәбе"	2017 - 2020 еллар	район бюджет 2,0	район бюджет 2,0	район бюджет 2,0	район бюджет 2,0
7.9. «Шома бас» Халыкара био ижаг фестиваль-	«Мәденият идарәсе» МУ	2017 -	район	район	район	район

конкурсунда катнашу	«Мэгариф идарэсе» МУ "Арча балалар сэнгаты мектебе"	2020 еллар	бюджет ы 2,0	бюджетты 2,0	бюджетты 2,0	бюджетты 2,0	бюджетты 2,0
7.10. «Этномириада» Халыкара сэнгаты фестивалы- конкурсунда катнашу	«Мэдэният идарэсе» МУ «Мэгариф идарэсе» МУ "Арча балалар сэнгаты мектебе"	2017 - 2020 еллар	район бюджет ы 1,0	район бюджетты 1,0	район бюджетты 1,0	район бюджетты 1,0	район бюджетты 1,0
7.11. «Талантлар берлеге» Бөтөнроссия балалар һәм яшүсмерләр ижаты фестивалы-конкурсунда катнашу	«Мэдэният идарэсе» МУ «Мэгариф идарэсе» МУ "Арча балалар сэнгаты мектебе"	2017 - 2020 еллар	район бюджет ы 1,0	район бюджетты 1,0	район бюджетты 1,0	район бюджетты 1,0	район бюджетты 1,0
7.12. «Без - бердем Россия балалары!» балалар һәм яшүсмерләр ижаты тебэк конкурс-фестивалендә катнашу	«Мэдэният идарэсе» МУ «Мэгариф идарэсе» МУ "Арча балалар сэнгаты мектебе"	2017 - 2020 еллар	район бюджет ы 1,0	район бюджетты 1,0	район бюджетты 1,0	район бюджетты 1,0	район бюджетты 1,0